

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Ivar Lövgvist.

Härad: Albo

Adress: Hallaröda, Skjæröd

Socken: socken inom häradet.

Berättat av: Lennarsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1905 i Gustav Adolfs förs.

Uppteckningen rör

Sågen om begravningsföljet 13-14.

Om jordagods (skattebatteri) 14.

Konsten att vinna lyckan och på tur 15.

Gammalt medel mot olycka 15

Kristna och pysslingar byta barn 16.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Ivar Löfgvist.

Härad: Albo

Adress: Hallamölla, Edjeröd

Söken: socknar inom häradet

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939

Född år 1905 i Gustav Adolfs förs.

Uppteckningen rör sig om arbetafördelningen inom jord o lantushållet
Jag skall så gott jag kan medskriiva ur minnet, och från den tid
jag själv arbetade inom jordbruket. berättade många olika per-
soner följande detaljer från den gamla tiden, om seder och
bruk, arbetsmetoder och dylikt, och när sådant var på tal
var jag framme och lyssnade, då jag hade ett levande in-
tresse för allt gammalt, från våra fäders tid, farna saker
och ting lätt i minnet. så överlämnar jag dessa skildring-
ar, om de äro av något intresse för arkivet, skulle man
skriva allt inom detta hithörande ämnen skulle det taga
mycken tid i anspråk för att medskriiva det utförligt
men som sagt, nu har ^{jag} skrivit kortfattat och enkelt.
Om en tid kommer jag igen. Allbygden är outtömlig
på mycket från gamla tider, värt att bevaras till eftervärlden.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5766

Landskap: SkåneUpptecknat av: J. LövgrenHärad: AlboAdress: Hallamöta, Eljaröd.Socken: Ör. socknar

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939.Född år 1905 i Gustav Adolfs förs.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1) Beteckningen för sådant arbete som pärla mannarna var i allmänhet lika var man kom i byarna, och de sysslor som de utförde kallades för karasysslor, och det arbete som kvingorna utförde, och skulle sköta, benämndes för fruntimmerssysslor, det var benämningen i Gärds härad, i Albo härad var det annorlunda där kallas männens sysslor för karaarbaj och kvingornas för fruntimmersarbaj.

2) Fodring och rengöring i stallarna skötte husbonden, med en präkatsle till hjälp, husbonden fodra köna o gav ögen första moronfodret, pägabelen skulle moga under ögen och köna röjta och stö. Där som ingen husbonde fanns på gårdarna utan kvingorna var ena, gjorde de allt både inom - utehus, de skötte skörel och mोगegret lia bra som en kar, och arbetet i stallet gick må nyggnande säng och arbetsglädje.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5766

Landskap: Skåne
Härad: Albo
Socken: div. s:nar.
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: T. Lövgvist.
Adress: Hallamöta, Eljaröd.
Berättat av:
Född år 1905 i Gustav Adolfs förs.

3.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3) På de stora gårdarna, och de som nämndes hålla folk, skulle
fian molka köna, men det var de gånger som köna var uy-
kalvade att de hadde slävanan, då fick i regel kararna mol-
ka de kör som inte kunne barja sig. Att ta mod kalven
när köna kalva gjorde alltid för det mesta kararna, men
det var de gunga som kringorna måtte göra den system och-
så, de gingo tillräga liksom kararna, de satte bågge föder-
na mod kanten av rännstenen, och drog fram kalven må-
bara nävorna, när kalven var framkommen, to de en bos-
vicha o forka kalven med, sen lades kalven upp till koen
där hon slicka honom ren. Leda till tjurs gjorde kararna,
men jag set i bland de fruntimmer som ledde båda till
tjurs, och även till hingst, men då va manhaftiga kringor,
men aldrig havande kvinnor, då fingo barnen lyde.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5766

Landskap: Skåne Upptecknat av: T. Lörqvist.
Härad: Albo Adress: Lunnmöta, Eljaröd
Socken: Liv. S. mar. Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1939. Född år 1905 i Gustav Adolfs förs.

4.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3) Vallhjon hade de både manliga och kvinnliga. På de flesta stora gårdarna hade de ofta en grebba som valla djuren, och de som ^(noro) snickna och måla, hadde den berömmelsen att de kunde mer nytta en grebba som vallare, än en fågare, under tiden som hon var ute i marken, skulle grebban sticka kors, lappa slaver, eller karda to så hon var inte sysslöt, men fåga fingo också valla, under tiden som vallningen pågick, gjorde många bara hyss o fuffens men det var de som även skötte sig o blingo redia bara.

4) Vid uppförandet av gäresgård har det känt att kvinnorna varit behjälpliga att på vängarna bryda opp sten o lasta dem på stenas, även köra fram, att lägga dem i gäresgåren var det en som var van och hadde talanger, det dugde inte vem som att göra det arbetet, det skulle gå ett örnarikt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5766

Landskap: *Skåne.*
Härad: *Albo.*
Socken: *div. socknar.*
Uppteckningsår: *1939*
Upptecknat av: *T. Lövgvist*
Adress: *Hallumölla, Björöd;*
Berättat av:
Född år *1905* i *Gustav Adolfs förs.*

5
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5) I värbuket deltog även kringorna, med varje handa, de spröt-
te gömsel, hara joren, och tumla värsädden, men som det
var, inte ofta de deltog, utan det var de som hadde dags-
verkstorp, eller egna småbruk så de inte hadde råd och
hålla folk. (6) Att utföra värsädden gjorde husbonden
eller annan i hans ställe, för det var noga hur draven
saddes de skulle vara linjälädda, vid den ena ännen
sattes två pinga att gå efter, och så när dravet var fram-
satt flyttades pingarna till nästa drav. Linet saddes
i många fall av kringorna, då blev ^{det} tur, och mer i skap-
pan om de själva utförde det, men linet var noga
att passa, så att det kunde lämna en bra skörd. (7)
På vintern skulle kararna sörga för vinterbehovet av
löv, eller mossa till strö åt krogen, då drog de till

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5766

Landskap: Skåne
Härad: Albo
Socken: Liv. S: nar.
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: J. Lörqvist.
Adress: Hallamölle, Eljaröd.
Berättat av:
Född år 1905 i Gustav Adolfs förs.

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skogs mä posarna på ryggen, eller höjde mä studarna,
och så kappas de om att fjösa lör i posarna.

Att ombesörja vinterbehovet av torv, var det så att de
följdes ad. kara, såväl kvingor. Det tillgick så att kar-
arna grävde och hutta opp torajoren, de yngre skulle
så jämna ud det slätt o grant mä en träiva, så
tog kvingorna av kjola och hovar, grebborna och pögar-
na liaså, så böja de gå fram och tillbaks tills
det blev riktigt ält, sen när de hadde fått det
lagom ält, rita de med ännen å rivan lagom
rutor, på längs och tvärs, sen skuro de ud bit för
bit, så skulle det ligga torva ett par dagar, sen
skulle det vännas, och så till sist staplas torven
opp i små kupor, för att riktigt torva, så var det färdigt

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5766

Landskap:

Skåne

Härad:

Albo

Socken:

div. 8:na

Uppteckningsår:

1939

Upptecknat av:

V. Lövgvist

Adress:

Hallamölla, Eljaröd

Berättat av:

Född år

1905

i

Gustav Adolfs förs.

7
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- 8) När skördetiden var inne, var kringorna med i arbetet kararna skötte lien, kringorna kom efter och mega säden må träsvor i små knipper, och bant den också, när det var kväll hjälpte kararna kringorna att sätta den i skjulan tio knipper i varit skjul, det var gammal sed, och fick inte överskridas. Vid höskjörden var kringorna med och hässa höet på stora hässjor vilka rymde ett bra lass, hässjorna bestod av sex trästötter, i dessa var järndobbar inslagna på dessa lade man sedan grova stölar att bära upp höet, vid bärgningen stod kringorna i homejan och tog emot, byr på byr, och förde ornan sen var det en annan som packa höet spänne för spänne.
- 19) Tröskningen var ju till och börja med, plejla att tröska säden med, säden breddes ut fint och vackert på

ACC. N:R. 5766

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Lörqvist.
Härad: Albo. Adress: Hallamölla, Eljaröd.
Socken: Siv. S:mar. Berättat av:
Uppteckningsår: 1939 Född år 1905 i Gustav Adolfs förs.

8
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I lerne, så var det att ge sig på med plejlen och slå
för glatta livet, så när man hållt på en stund vände
man lavena, och så på det igen, så lå kvingorna
på knä i lodören, och kasta säden göbe, för göbe tills
den var ren, det räckte inte en gång, utan många gånger
tills alla ajner och bräte var väck, när det var gjort skulle
säden harpas, o det gjordes om mötterna, en pågätele
dro i veven, kavarna öste på. Jag har sett när jag var
en liden pyp, på ett fruntimmer som förska säden
med plejlen själv, hon vängde plejlen som en hel
kar, och stocken gick säkert och stadigt över loen, eller
var det sällsynt kvingorna utförde förskearbaj. Plejlen
försvann, och piggarecken kom i bruk, den drogs öke och
vandring, fruntimmerna fingo det bättre, och arbetet

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5766

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. Lörqvist
Härad: Albo Adress: Hellamölla Eljaröd.
Socken: div. s:mar Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1939 Född år 1905 i Gustav Adolfs förs.

9
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Blev lindrigare, vid Fröskningen rök det alltid, dammet stod
tät som en mur på loen, när det var kväll var kava och
kvingor svarta som negar, en sup brännvin till och
skjölja ner skiten, sen var det bra igen till nästa dag.

11) Vinterbehovet av vilda bär till hushållet ombesörjdes av
kvingor, och grebbar, i långa rader drogs det tills skås tidigt
i ottan, bärplocket pågick så länge man kunde se, och
hadde man varit fliktig, kunde dagens värda ge en
7 eller 8 kappor, där blev mycket mad för vintern.

13) Slakt utförde kvingorna aldrig på djur som jag vet,
utan när det gällde slakt av gäss och höns, då utförde
kvingorna ofta avlivandet, gällde det gäss gick det till
väga på följande sätt med en pennkniv stacks ett hål
i nacken, så blodet kunde kvickt rinna av, det gick smärt

ACC. N:R.

5766

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

T. Löqvist

Härad:

Albo

Adress:

Hallanösa, Seljaröd

Socken:

div. s:mar.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1939

Född år

1905 i Gustaf Adolfs förs.

10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13) fullt, de slapp o flägas. Höns odlas på ett annat sätt, men satte dem mellan lären, men halsen fri, med ett skarpt snitt med brökniven skars stupsen av, i ~~så~~ ett tag men ofta användes de även, men de fruntimmer som var hovande fingo allrig vara närvarandes, när det gällde slakt.

18) I många byar hadde bönderna egen byskomakare, som på vintertiden tog till alla gårdarna i byn, och utförde deras reparationer, samt lappa det som var lönt att använda, men där gjordes också myck. de gjorde nya selar, där gjordes nya tömmar, draglinor, hostolar, mankarremmar, däcklar m.m. familjens skodon såg han också över, hadde sölorna lossat, så fästes de med träplygg. det var inte i var familj som fanns skodon, utan pudaträskor, det var de flesta familjers skodon.

Skriv endast på denna sida!

2) Beträffande matseder och matordning, var det så att männen såväl kvinnorna äde gemensamt vid samma bord, fanns där barn, fingo de stå och äta, och så fort som de hadde ädet, skulle de gå och sätta sig i en krok, Bordet var ibland låt långt som stuan, och kallades för slagbordet, med tänkar låt långa som bordet, där det var måltider skulle hufvaden sitta re ena brönnen, o kvingan vid den andra brönnen, innan de böja och äda, lajste hufvaden brö, tallrikar var ju sålrynta, om det var bodedegröd, mjölvälling, och dyligt äde de allsammans ur ett jättestort berfad, med var sin hornsked, och var gång de ädet, männen såväl kvinnorna, satte de hornskedarna upp i tagbjälken till nästa gång, diska dem gjorde de aldrig udan var en hadde sina, var inte grödafadet var tomt, stod det på bordet till nästa gång igen.

23) För hände det ofta på de smägärrar eller torp att
mannen, för att kunna klara gälden och uppehålla
kvingor och glyttar, att de reste bort i långa ryck på
arbaj i andra byar, med fackdikning, skåbygge, bryda
sten m. m. Under tiden som de voro borta skötte kvingor-
na allt arbetet där hemma där var inte så lite och göia
de höjde gösäl, plöjde och hara, det var stärsamt men
det gick, om krällarna när dagens arbaj på vängarna
var slut skulle de sköta om kregen, fora, moga, och
enolka, sen hadde de arbaj där inne, till långt fram
på nätter, sora fingo de aldrig vidare högt ett par timmar.
Kosten var enkel, det var inte många rätter som stod på
matredeln, frukosten var en skiva bröd o en sup brännvin
middan var mjölgröd eller vattenvälling, krällrården
bestod av ett par svarta pannofflor doppade i salt
eller någon gång en luad sill, många gånger fick de
lägga sig med magen tom, bida ihop tånnen o sora.

Sågnen om Begravningsföljet.

En gammal man numera död berättade för mig om de syner han sett av nämnda Begravningsföljet på sina ägor. I Eljaröds socken vid stora vägen låg den gamla gården som ägdes av den, som för mig omtalade följande. På ägorna ligger en gammal bydestua, och den mark tillhör bys allmänning, och varje år skall en viss avgift för markens nyttjande som betesmark betalas till äldermannen i byn. I bydestuan spökade det alltid även i min farfars tid sade han, och de syner jag ^(sag) sig voro underliga, många nätter såg syner av ett begravningsfölje, en lång rad med tre små vita hästar i teten som drogo likvagnen, kommo från bydestuan, och körde ut på ägorna, vände igen mot bydestuan där den försvann i den gamla bydestuans inre, på gården spökade det också i stallet ~~far~~ var i bländ omöjligt att vara, ibland osynliga krafter

2)
som tog en, och slängde ut på gården. fotogen-
lyktan fick allri vara i fred, var gång man kom
så var lyktan släckt, trots att det var olja på
den. om nätterna kunde vi vakna vid häftiga bul-
ler på gården, men synen vid brydestuan sågs
varje natt de gånger jag var uppe, o det glömmes
jag aldrig, en riktig verklighet sade han.

Om jordagods

Söka efter jordagods, var farligt att ge sig på om
man inte kunde konsten att vara tyst och försiktig
I påskareckan skulle sådant utföras, en slagruta
en stälbit, och en man till hjälp, så kunde man
börja arbetet. En gammal kvinna berättar för mig
att hennes far och mor vilka bodde i Rarlunda
socken, grävt fram en pengakista i en grusbäck
upp till ån, och hade den blottat, men det var
hade de gjort slagrutan för liten den räckte inte om
kistan, så deras åsyn Skriv endast på denna sida! försvann kistan för alltid.

Konsten att vinna lyckan, och få tur.

För att få den egenskapen att ha lyckan och tur
hela sin livstid, var, en i gamla tiden egendom-
lig, och märkelig procedur. Det tillgick så, att den
person, skulle gå till elva kyrkor o bläsa i nyckla-
hälen, i den tolfte kyrkan, skulle han inte bläsa i
nyckelhålet, utan bara titta in, och säga följande ord,
i den treenige gudens namn, så skulle personen gå
hem, men han fick inte titta sig tillbaka, o inte ryppa
det för någon människa, så småningom böjadesturen.

Gammalt med mot ohyra.

I de gamle häkarna från svunna tider, var det ofta
skäktor i gamla orustungna möbler, för att bli fria från
ohyran, skulle man ta tre skäktor o stoppa i en gäsa-
spenna, och den skulle läggas i kistan hos en död
o medfölja i graven, så var man kvitt från skäktorerna.

Kristna, och pysslingar byta barn.

För länge det att kristna mödrar fingo sina kristna bortbytta, med ett av pysslingarnas barn. Pysslingen passa på, när kristna modern var borta o barnet var ensamman, då tog pysslingen moderns barn o lade sitt i vaggan. Men med tiden blev den kristna modern klok på att det inte var hennes barn, som hon närde till sin barn, utan ett barn av trollens. För att få sitt barn igen, skulle hon gå till våga på följande sätt, på en trefötting, skulle hon sätta en stor koppargryta full av vatten, elda duktigt under grytan så vattnet kokte, så hon tog pysslingens barn o låtsa, och sade, nu slänger jag dig du okända barn i grytan, i det ögonblicket kom pysslingen farandes med hiskelig fart genom skorstenspipan med hennes barn, mappade sitt barn, med kolossal fermitet, "och sade, här har du ditt, jag vill ha mitt." tack för lånet, nu

Skriv endast på denna sida! är de krift.